

בית המשפט לענייני משפחה בתל-אביב

29 אפריל 2021

אמ"צ 35945-10-20

לפני כב' השופטת תמר סנונית פורר

בעניין: חוק אימוץ ילדים התשמ"א-1981

הקטינים:

הקטין, יליד 2014.X.X

הקטינה, ילידת 2014.X.X

הקטינה, ילידת 2015.X.X

המבקש

המבקש:

ע"י ב"כ עו"ד ברנט ועו"ד רודיטי

נגד

1. המשיב

המשיבים:

ע"י ב"כ עו"ד באיולה

2. היועץ המשפטי לממשלה

ע"י ב"כ עו"ד וינגרטן

כתבי עת:

איילת בלכר-פריגת, דפנה הקר, "הורים או זרים: מעמדם המשפטי המצוי והרצוי של בני-זוג של הורים", משפטים, מ (תש"ע) 5

רות זפרן, "אחים ואחיות במשפט", עיוני משפט, מא (2018) 5

איילת בלכר-פריגת, "מזוגיות להורות משותפת - מסגרת משפטית להסדרת היחסים הכלכליים בין הורים במשותף", משפט ועסקים, יט (2016) 821

חקיקה שאוזכרה:

חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981: סע' 13, 13(א), 19

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962

מיני-רציו:

* גבר שנפרד מבן זוגו, לאחר שנולדו לצדדים שלושה ילדים במסגרת הליך פונדקאות בחו"ל, וכל צד אימץ את ילדיו הביולוגיים של בן זוגו – ביקש ביטול אימוץ הדדי באופן

שכל צד יישאר הורה של ילדיו הביולוגיים בלבד. ביהמ"ש דחה את הבקשה. הודגש כי אין מקום ליצור מדרגי הורות והבחנות בין סוגי יצירת ההורות השונים. אין לכך כל אחיזה מבחינה משפטית.

* משפחה – אימוץ – בקשה לביטול

* משפחה – אימוץ – במשפחה חד-מינית

בקשת המבקש לביטול אימוץ הדדי שלו ושל המשיב 1 (בן זוגו לשעבר) לגבי 3 קטינים שנולדו לצדדים בהליך פונדקאות בחו"ל – זוג תאומים כבני 7, ילדיו הביולוגיים של המבקש וקטינה כבת 6, בתו הביולוגית של המשיב (שלושתם מאותה תורמת ביצית) – באופן שבו כל אחד יישאר הורה של ילדיו הביולוגיים בלבד. המשיב מתנגד בחריפות לביטול האימוץ ובהליכים המשפטיים המקבילים נאבק על זכותו לקשר עם הקטינים וכן על זכותם של הקטינים לקשר בינם לבין עצמם.

ביהמ"ש לענייני משפחה מחק את התובענה על הסף מהטעמים הבאים:

סעיף 19 לחוק אימוץ ילדים שעניינו "ביטול צו אימוץ" דורש התקיימות של 3 תנאים מצטברים, אשר בהתקיימם נתון לביהמ"ש שיקול דעת להורות על ביטול צו האימוץ: 1. קיומן של נסיבות שלא היו ידועות או לא היו קיימות בעת מתן הצו; 2. אם ביהמ"ש נוכח שמן הראוי לבטל את האימוץ; 3. טובת המאומץ מחייבת את ביטול האימוץ.

ביטול צו אימוץ הן על פי החוק והן על פי הפסיקה ניתן רק במקרים מיוחדים וחריגים במיוחד. ובפרט כאשר המאמץ תיפקד כהורה עבור המאומץ. גם פרשנות האמנה הבינלאומית לזכויות הילד תומכת בצמצום המקרים של ביטול צווי אימוץ.

טענתו של המבקש כי נוכח הניתוק בפועל בין התאומים למשיב ולקטינה הרי שהדבר צריך לגרום לניתוק הקשר ההורי – אינה עונה על התנאים הנדרשים בחוק ובפסיקה לביטול אימוץ.

אין מקום לקבל הטענה כי היו נסיבות שלא היו ידועות או לא היו קיימות בעת מתן צו האימוץ. ב-2014, אישרו הצדדים הסכם לחיים משותפים והסכם הורות במסגרתם ציינו הצדדים כי החליטו להרחיב את התא המשפחתי במסגרת הליכי פונדקאות בחו"ל. במסגרת הסכם ההורות הצדדים הצהירו "כי במקרה של פרידה במידה ולא יגיעו להסכמות בנוגע להסדרי הראיה יפעלו בצורה הוגנת, כך שניתן יהיה לשמור על קשר הורי רציף..."; במסגרת התסקירים שניתנו כחלק מהליך האימוץ (ב-2016) מעלים כי בעת שניתן צו האימוץ נבדקה הורות הצדדים והתסקיר מציין מפורשות כי קיימת הורות משותפת, חיובית, מטיבה ללא קשר לזיקה הגנטית בין הצדדים. צוין כי שלושת הקטינים רואים במבקש ובמשיב הוריהם לכל דבר ועניין.

טענתו של המבקש מתייחסות לאירועים שהיו לאחר צו האימוץ ולא בעת מתן צו האימוץ. המחוקק קבע בסעיף 19 את הדרישה לבחון את הדברים בעת מתן צו האימוץ. בעת מתן הצו הוכחה הורות משותפת ללא קשר למטען הגנטי ובהתאם לכך ניתן הצו.

נסיבות חייהם של הקטינים מעלות כי הקטינים הגיעו לעולם מתוך תכנון משפחתי משותף ומכוון. מעמד ההורות של הצדדים הוסדר כלפי כל הקטינים לאחר קבלת

תסקיר ולאחר התרשמות מהורות משותפת שאין בה הבדל בין ההורה הביולוגי להורה הלא ביולוגי. זוהי היסטוריית חייהם. אלו שורשיהם. לא נמצא בבקשה נימוק כיצד ניתן למחות היסטוריה זו ושורשים אלו.

שעה שהליך האימוץ תם ונשלם אין הבחנה בין הורותו של מי מהצדדים כלפי הילדים. בקשתו של המבקש כי כעת בעת פרידה המטען הגנטי הוא שיכריע את ההורות, ויגרור אחריו את ביטול הורות ההורה הלא גנטי, אין לה אח ורע בפסיקת בתי המשפט והיא חותרת תחת יסודותיו של הליך האימוץ ועקרונותיו.

פרידת בני הזוג, וגם אם היא מלווה בקונפליקט גבוה, איננה עילה לביטול על פי סעיף 19 לחוק אימוץ ילדים.

האם ראוי כי ביהמ"ש יבטל את האימוץ? גם השיקול האובייקטיבי וגם השיקול הסובייקטיבי תומכים באי העתרות לבקשה.

בנוסף, המבקש לא עמד נכוחה על ההבחנה בין בקשה לביטול צו האימוץ ובין בקשה להכרזת הקטינים ברי אימוץ כלפי המשיב. טיעונו של המבקש מתייחסים לאירועים שהיו לאחר מתן הצו שלטעמו יש בהם כדי לשלול את הורותו של המשיב. לכך יש להוסיף את סירובו של המשיב לביטול הורותו. שילוב שתי נסיבות אלה, מתאימים יותר מבחינה משפטית לתנאים הנדרשים על פי סעיף 13(א) לחוק אימוץ ילדים שעניינו "הכרזת ילד כבר-אימוץ".

סוגיה נוספת העולה מהליך זה היא האם יש מקום שעה שניתן צו אימוץ לבן הזוג הלא ביולוגי והצדדים נפרדו להקל עם התנאים הנדרשים על פי חוק האימוץ לביטול הצו בהתאם לסעיף 19. ביהמ"ש משיב על כך בשלילה.

שעה שהאימוץ הושלם ובפרט כאשר מדובר היה בתכנון משפחתי משפטי מראש כחלק מהקמת משפחה ולאחר שניתן תסקיר – הפך כל אחד מהצדדים להורה לכל דבר של ילדו של השני ואין מקום לאפשר "מדרגי הורות" ולאפשר ביתר קלות ביטול אימוץ לילדים שנולדו לבן הזוג השני. ייאמר הברור מאלינו: הורה הוא הורה הוא הורה. הצדדים עצמם בתכנון המשפחתי להבאת הקטינים לעולם לא נתנו בכורה לשיקול הגנטי. אין מקום כי דווקא בעת הפרידה ובשל המשבר יחזור השיקול הגנטי להיות השיקול המכריע.

המבקש לא התמודד עם השיקולים מבחינת תקנת הציבור והאינטרס הציבורי ועם קביעת הפסיקה לגבי אופן יצירת ההורות ושליטת האפשרות ליצירת מדרגי הורות.

האם טובת המאומץ מחייבת את ביטול האימוץ? בחוות דעת מכון שלם צוינו שני פתרונות לקונפליקט בין הצדדים: פתרון ראשון הוא הפרדת כוחות וביטול אימוץ, ופתרון שני חידוש הקשר וטיפול משפחתי כולל ומעמיק. בסופו של יום ההמלצה הסופית של מכון שלם היתה חידוש הקשר וטיפול בקשר ההורי ולא הפרדה, קביעת משמורת משותפת והסדרי שהות שוויוניים וכניסת המשפחה לתהליך טיפול משפחתי.

יתירה מכך, בענייננו קיימים גם קשרי אחאות בין שלושת הקטינים (החולקים גם מטען גנטי משותף מעבר לקשר הרגשי המשפחתי), ביטול האימוץ המבקש למחות קשר זה אינו עולה בקנה אחד עם טובת הקטינים הללו. בפרט כאשר קיימות החלטות שיפוטיות מפורשות לשימור הקשר האחאי בנוסף לקשר ההורי.

לעמדת ביהמ"ש, כאשר מתנהלים הליכים משפטיים שעניינם חידוש הקשר וטיפול בו אין מקום לאפשר כלל דיון והליכים לביטול האימוץ. הבקשה לביטול אימוץ, חותרת תחת עצם קיום ההליכים האחרים המתנהלים במקביל ולמעשה באמצעות הבקשה לביטול האימוץ, יש נסיון לעקוף את ההליכים המשפטיים המתנהלים ולסכלם.

לסיום הודגש – אין מקום ליצור מדרגי הורות והבחנות בין סוגי יצירת ההורות השונים. היעדרות לבקשה ואף המשך ההליכים מבליע בתוכו את ההנחה כי צו האימוץ שניתן בענייננו הוא צו אימוץ שיש לאפשר ביתר קלות מבחינה משפטית את ביטולו. לכך אין כל אחיזה מבחינה משפטית. יתירה מכך, מדיניות משפטית ראויה, ובפרט לטובתם של קטינים, הינה כי שעה שהוכרה ההורות בדרכים שנקבעו בדיון, האופן בו תבוטל יהיה זהה ובאותם תנאים בכל המקרים כולם.

פסק דין

1. לפני בקשה של המבקש לביטול אימוץ הדדי שלו ושל המשיב 1 (להלן: "המשיב") לגבי 3 הקטינים.

א. רקע עובדתי וההליכים המשפטיים

2. הצדדים הינם הוריהם של הקטינים בהתאם להליכי אימוץ שהתקיימו בעניינם.
3. הצדדים ניהלו זוגיות במשך כ-10 שנים. כחלק מזוגיותם ומתכנון הורות משותף פנו הצדדים להליכי פונדקאות בתאילנד במסגרתם נולדו שלושת הקטינים.
4. ביום 2014.X.X נולדו התאומים, XXXX, כיום בני 7. המבקש הינו אביהם הביולוגי של התאומים. ביום 22/6/2016 אימץ המשיב את הקטינים ונקבע כי הם ילדיו לכל דבר ועניין (להלן: "התאומים").
5. ביום 2015.X.X נולדה הקטינה XXXX, כיום בת 6. המשיב הינו אביה הביולוגי של הקטינה. ביום 22/6/2014 אימץ המבקש את הקטינה ונקבע כי היא בתו לכל דבר ועניין (להלן: "הקטינה").
6. החל מחודש 8/2017 החלו להתנהל הליכים משפטיים בעלי קונפליקט גבוה במיוחד בין הצדדים בבית משפט זה (בפני כב' השופטת אופק). במסגרת ההליכים שבפני הוגשה טבלה של ההליכים המתנהלים במקביל, מהם עולה כי התנהלו סה"כ בעניינם של הצדדים 21 תיקים, חלקם עדיין מתנהל.
7. ביום 10/4/2020 ניתנה חוות דעת של מכון שלם (במסגרת תיק 19-10-48293) (להלן: "חוות דעת מכון שלם"). חוות הדעת מונה 63 עמודים ונערכו בה אבחונים פסיכודיאגנוסטיים לצדדים

- ולקטינים וכן בדיקות אינטראקציה. יצויין כי שני הצדדים צירפו את חוות הדעת של מכון שלם לתיק זה. בחוות הדעת מכון שלם ההמלצה הסופית היתה כי שלושת הקטינים יהיו במשמורת משותפת של שני האבות עם הסדרי שהות שווינויים. הומלץ על הליך טיפולי לכל המשפחה והמלצות טיפוליות לשלושת הילדים וכן הליך של תיאום הורי.
8. במסגרת ההליכים בפני כב' השופטת אופק ניתנו הוראות טיפוליות לרבות לגבי חידוש הקשר וטיפול בהעדר הקשר שבין התאומים למשיב ולקטינה.
9. ביום 18/6/2020 הוגש תסקיר (צורף כנספח 14 לכתב ההגנה של המשיב) ובו הומלץ על זמני שהות במרכז קשר, הדרכת הורים לכל אחד מהצדדים, טיפול לקטינה.
10. ביום 13/7/2020 ניתנה החלטת כב' השופטת אופק (צורף כנספח 12 לכתב ההגנה של המשיב) (במסגרת תלה"מ [מ 14597-09-19](#)) אשר אימצה את המלצות התסקיר וקבעה חידוש הקשר במסגרת מרכז קשר, טיפול פסיכולוגי לקטינה XX והדרכה הורית. יצויין כי במסגרת החלטה זו ציינה כב' השופטת אופק כי המבקש מציין בהליכים בפניה כי אין הוא חפץ בקשר עם הקטינה ויפעל גם לביטול האימוץ.
11. ביום 19/10/2020 הוגשה התביעה שבפניי לביטול האימוץ באופן הדדי.
12. יצויין, כי על אף שתיקים קודמים של הצדדים נידונו בפני כב' השופטת אופק, הועבר תיק זה לשמיעה בפניי בשל נוהלי בית המשפט בנוגע לשופטים הדנים בתיקי אימוץ.
13. ביום 5/11/2020 הועברה התביעה לתגובת המשיב וב"כ יועמ"ש רווחה. כמו כן הוריתי כי ב"כ המבקש תגיש רשימה מסודרת של התיקים שהתנהלו ומתנהלים בבית משפט זה במקביל.
14. ביום 8/11/2020 הוגשה על ידי ב"כ המבקש רשימת תיקים, ממנה עולה כי נכון לאותו מועד הוגשו בעניינם של הצדדים סה"כ 21 תיקים (חלקם תיקים אשר הוגשו בהסכמה טרם הקרע העמוק בין הצדדים).
15. ביום 9/11/2020 (צורף כנספח 19 לכתב ההגנה) ניתנה החלטת כב' השופטת אופק (במסגרת תלה"מ [מ 50812-03-20](#)) אומצו המלצות תסקיר נוסף שהוגש ביום 23/9/2020 והצדדים הופנו לטיפול אצל המטפלת ד"ר קיבסון.
16. ביום 25/11/2020 הגיש המבקש בקשה לסילוק על הסף של התביעה. הבקשה הועברה לתגובת המבקש ולתגובת ב"כ יועמ"ש רווחה.
17. ביום 10/2/2021 הגיש המשיב מסמכים נוספים מהתיקים המתנהלים במקביל ביניהם דיווח של ד"ר קיבנסון במסגרתו הצעה לתוכנית טיפול מתאימה. כמו כן, צורפה עמדת הלשכה לשירותים חברתיים ברמת גן מיום 27/1/2021 ובו בקשה לאמץ את התוכנית הטיפולית של ד"ר קיבנסון.

צורפה גם החלטת כב' השופטת אופק מיום 7/2/2021 (במסגרת תלה"מ [50812-03-20](#)) בה ניתן תוקף של החלטה לתוכנית הטיפולית ולהמלצות התסקיר.

18. ביום 14/2/2021 הוגשה תגובת ב"כ יועמ"ש רווחה בה הצטרפה לבקשה לסילוק התביעה על הסף.

19. לאחר קבלת תגובות הצדדים נקבע מועד דיון. ביום 5/4/2021 התקיים דיון ארוך במעמד הצדדים וב"כ בו הושלמו הטענות באופן רחב.

20. בהתאם לכך ניתן כעת פסק הדין.

ב. תמצית טענות הצדדים

טענות המבקש

21. **המבקש** טוען כי יש להורות על בירור התביעה והיעתרות לה. המבקש עותר לביטול אימוץ באופן הדדי בין הצדדים באופן שבו כל אחד יישאר הורה של ילדיו הביולוגיים בלבד.

22. לטענת **המבקש** הניתוק בין הקטינים לבין כל אחד מההורים הינו בלתי נמנע (סעיף 22 לבקשה) וכי הניסיונות לחידוש הקשר נחלו כישלון חרוץ.

23. **המבקש** טוען כי בשל התנהגותו החמורה של המשיב לרבות האשמתו בהאשמות שווא, מתקיימים התנאים לביטול צו האימוץ וכי לא נבחנה טובת הקטינים לעניין ביטול האימוץ ועל כן על בית המשפט למנות מומחה לבחון שאלה זו. לטענת המבקש הקטינים אינם רואים בהורה שאינו הורה ביולוגי כדמות הורית.

24. לטענת **המבקש** טובת הקטינים לביטול האימוץ והקטינים צריכים שקט ואפשרות לחיות את חייהם בשקט.

טענות המשיב

25. **המשיב** טוען כי יש לסלק את התביעה על הסף וכי כתב התביעה אינו מגלה את העילה הרלבנטית או המקור המשפטי הרלבנטי מכוחו ניתן לבטל את האימוץ ההדדי של הקטינים.

26. לטענת **המשיב**, הנתק בין הקטינים לבין כל אחד מההורים נובע מניכור הורי קיצוני הנגרם בעטיו של המבקש. לטענת המשיב עמדת הגורמים המקצועיים הינה כי טובת הקטינים מחייבת השארת האימוצים על כנם וחידושו של הקשר בין המשיב לבין התאומים ובין התאומים לאחותם.

27. לטענת המשיב בהליכים המשפטיים המקבילים המלצת כל הגורמים המוסכמים הינה חידוש הקשר, והמבקש הינו זה שאינו משתף פעולה עם גורמי המקצוע. לטענת המשיב פרידת בני הזוג, קיום ניכור הורי, ואפילו סירוב הקטינים לראיית אחד ההורים אינה עילה לביטול האימוץ. לטענת המשיב, טובת הקטינים הינה סילוק התביעה על הסף ואי הפרדה גם בין האחים אשר נושאים מטען גנטי משותף.

28. יצויין כי כל אחד מהצדדים טוען כי עמדת הגורמים המקצועיים תומכת בעמדתו בהליך זה.

טענות ב"כ יועמ"ש רווחה

29. ב"כ יועמ"ש רווחה מצטרפת לבקשה לסילוק התביעה על הסף. ב"כ יועמ"ש רווחה מפנה לכך כי בין הצדדים הליכים משפטיים רבים וארוכים בעניין חידוש הקשר בין התאומים לבין המשיב ובין הקטינים בינם לבין עצמם. בנסיבות הללו, כאשר יש החלטות שיפוטיות לחידוש הקשר אין מקום לבקשה לניתוק הקשר ההורי ופיצול המשפחה (בין ההורה לבין הקטין שאינו ילדו הגנטי ובין הקטינים בינם לבין עצמם).

30. ב"כ יועמ"ש רווחה טוענת כי אין ביסוס משפטי בתביעה שהוגשה וכי לא מתקיימים התנאים הנדרשים בחוק לביטול צו האימוץ. ב"כ יועמ"ש רווחה מציינת כי הצורך בביטול האימוץ הוא פרידת הצדדים והעדר קשר, וזו איננה עילה על פי חוק האימוץ לביטול האימוץ. ב"כ יועמ"ש רווחה מדגישה כי לא מתקיימים שלושת התנאים המצטברים הנדרשים על פי [סעיף 19](#) לחוק האימוץ.

ג. דיון והכרעה

31. לאחר בחינת טענותיהם העובדתיות והמשפטיות של הצדדים, דין התביעה להימחק על הסף.

32. [סעיף 19 לחוק אימוץ ילדים](#) שעניינו "ביטול צו אימוץ" קובע כדלקמן:

"רשאי בית המשפט לבטל צו אימוץ על סמך נסיבות שלא היו ידועות או לא היו קיימות בשעת מתן הצו, אם נוכח שמן הראוי לעשות כן ושטובת המאומץ מחייבת זאת; הוראות סעיף זה אינן באות לגרוע מסמכות בית המשפט לבטל צווי לפי כל דין אחר."

33. [סעיף 19](#) דורש התקיימות של 3 תנאים מצטברים:

1. קיומן של נסיבות שלא היו ידועות או לא היו קיימות בעת מתן הצו.

2. אם בית המשפט נוכח שמן הראוי לבטל את האימוץ.

3. טובת המאומץ מחייבת את ביטול האימוץ.

34. יודגש כי בסעיף 19 נקבע כי בית המשפט רשאי להורות על ביטול האימוץ, והדבר נתון לשיקול דעתו של בית המשפט.

35. בנייר עמדה של השירות למען הילד אשר הוגש על ידי ד"ר טלי בורלא מנהלת תחום משפחות חדשות בשירות למען הילד (צורף לתגובת ב"כ יועמ"ש רווחה) היא מתייחסת לחריגות ההליך של ביטול אימוץ ועל מיעוט המקרים שהוגשו עד היום בבקשות לביטול אימוצים:

"בהתאם לחוק האימוץ, עם מתן צו אימוץ המכונן הורות משפטית, הורים מאמצים, הינם בעלי כלל החובות והזכויות ביחס לילדיהם. לאחר אימוץ הקטין, שמו נרשם בתעודת הזהות של מאמציו ואלו נרשמים כהורים בכלל מסמכי המדינה ועבור כולי עלמא, הופך הוא לילדם לכל דבר ועניין. באופן זה, אין הקטין נדרש לתהות עוד מיהם הוריו וההחלטה האם לחשוף את ייחודיות ההורות, הינה בגדר החלטתו והחלטת הוריו המאמצים. באופן דומה, כלל החוקים והתקנות המתייחסים לקטינים /או הוריהם, אינם רואים שוני בין הורות מאמצת להורות ביולוגית וכלל החובות, הזכויות והאחריות הקיימות לאלו, חלות גם על אלו.

[...] לאורך השנים, מאז חוקק החוק, הוגשו לבתי המשפט בקשות בודדות לביטולי אימוץ, כאשר ההערכה היא כי מדובר על עשרות בודדות של תיקים. זאת ועוד, רק מיעוט הבקשות שהוגשו התקבלו על ידי בתי המשפט וזאת לאור הנסיבות הייחודיות ויצאות הדופן שאפיינו את הבקשה. יצויין כי חלק לא מבוטל מבקשות אלו הוגשו דווקא על ידי המאומצים עת בגרו ובמקרים לא מעטים, הוריהם המאמצים התנגדו לביטול האימוץ. מיעוט הבקשות המוגשות והמיעוט של המיעוט מהבקשות שמתקבלות, מחזקות את התפיסה כי אפשרות זו נועדה לתת מענה לחריג שבחריג ויש לעשות בה שימוש במקרי קיצון בלבד.

יצויין כי בשנים האחרונות, ככל הנראה לאור הפסיקה המאפשרת כינון הורות על בסיס זיקה לזיקה באמצעות צו הורות פסיקתי, אנו עדים לעליה יחסית בבקשות המוגשות לביטולי צווים, אך גם עליה זו לא שינתה את העובדה כי מדובר בבקשות נדירות וכי מרביתן נדחות על ידי בית המשפט או נמשכות, בהמלצת בית המשפט, על ידי המבקשים." (ההדגשות בקו – הוספו)

36. בחינת התקיימות שלושת התנאים המצטברים הקבועים בסעיף 19, מעלה כי הם אינם מתקיימים בענייננו, כפי שינומק להלן.

האם קיימות נסיבות שלא היו ידועות או לא היו מתקיימות בעת מתן צו האימוץ

37. ביום 4/11/2014 אישרו הצדדים הסכם לחיים משותפים והסכם הורות (במסגרת [תה"ס 56247-09-14](#)) (להלן: "הסכם ההורות") (צורף כנספח 2 לכתב ההגנה של המשיב). במסגרת הסכם ההורות מציינים הצדדים כי החליטו להרחיב את התא המשפחתי במסגרת הליכי פונדקאות בחו"ל. הסכם ההורות קובע זכויות וחובות הדדיים ומציין מפורשות כוונת הורות משותפת.

38. במסגרת סעיף 9 להסכם ההורות קבעו הצדדים: "ההורים מצהירים, כי החל ממועד זה יהיו ההורים מחוייבים לילדים באופן זהה ומחוייבים לקיים את הוראות הסכם זה במלואו, על מנת להבטיח את אורח חייהם התקין, רווחתם ושלומם של הילדים, ללא קשר לזיקה גנטית ו/או להיעדר לזיקה גנטית בין ההורים לבין מי מהילדים".

39. במסגרת סעיף 13 להסכם ההורות קבעו הצדדים: "ההורים מצהירים כי במקרה של פרידה במידה ולא יגיעו להסכמות בנוגע להסדרי הראיה יפעלו בצורה הוגנת, כך שניתן יהיה לשמור על קשר הורי רציף...".

40. במסגרת הליכי האימוץ של הקטינים הוגשו תסקירים בעניין כל אחד מהקטינים.

41. בכל הנוגע לתסקיר שהוגש לגבי הקטין XXX, במסגרת הליך האימוץ של המשיב לגביו ([אמ"ץ 49985-12-13](#)) (צורף כנספח 4 לכתב ההגנה של המשיב) צויין כי שני הצדדים היו שותפים מלאים בתהליך הפונדקאות ועברו יחד את כל שלבי ההריון והלידה. צויין לגבי הקשר של הקטין עם המשיב כי: "במהלך הפגישה פנה הן למבקש והן לאב הביולוגי והתרשמתי כי הוא רואה במבקש אביו לכל דבר, ללא קשר לזיקה הגנטית". עוד צויין בהמשך התסקיר כי: "שני בני הזוג רואים בו בנם לכל דבר ומגדלים אותו יחד בשיתופיות מלאה. בפועל הוא נמצא במשמורתם המשותפת של המבקש ושל האב הביולוגי אשר דואגים לו שניהם בשיתופיות מלאה לכל צרכיו הפיזיים והרגשיים ללא כל קשר להיבט הביולוגי. [...] התרשמתי כי XXX קשור מאוד הן ל-XXX והן ל-XXX וניכר כי שניהם מאוד אוהבים אותו ומטפלים בו באחריות רבה". בסיכום התסקיר צויין מפורשות כי שני הצדדים מהווים דמויות משמעותיות בחייהם של הקטינים.

42. בכל הנוגע לתסקיר שהוגש לגבי הקטינה XXX במסגרת הליך האימוץ של המשיב לגביה ([אמ"ץ 49885-12-13](#)) (צורף כנספח 4 לכתב ההגנה של המשיב). צויין כי שני הצדדים היו שותפים מלאים בתהליך הפונדקאות ועברו יחד את כל שלבי ההריון והלידה. צויין לגבי הקשר של הקטינה עם המשיב כי: "במהלך הפגישה פנתה הן למבקש והן לאב הביולוגי והתרשמתי כי

היא רואה במבקש אביה לכל דבר, ללא קשר לזיקה הגנטית". עוד צויין בהמשך התסקיר כי: "שני בני הזוג רואים בה בתם לכל דבר ומגדלים אותה יחד בשיתופיות מלאה. בפועל היא נמצאת במשמורתם המשותפת של המבקש ושל האב הביולוגי אשר דואגים לה שניהם בשיתופיו מלאה לכל צרכיה הפיזיים והרגשיים ללא כל קשר להיבט הביולוגי. [...] התרשמתי כי XX קשורה מאוד הן ל-XXX והן ל-XXX וניכר כי שניהם מאוד אוהבים אותה ומטפלים בה באחריות רבה". בסיכום התסקיר צויין מפורשות כי שני הצדדים מהווים דמויות משמעותיות בחייהם של הקטינים.

43. יודגש כי התסקיר ניתן ביום 8/6/2016 עת היו התאומים בני שנתיים. העולה מכך כי הורותם של הצדדים היתה מבוססת וקבועה ומופנמת אצל הקטינים.

44. בכל הנוגע לתסקיר שהוגש לגבי הקטינה XXX במסגרת הליך האימוץ של המבקש לגביה (אמ"ץ 58608-05-15) (צורף כנספח 4 לכתב ההגנה של המשיב). צויין כי שני הצדדים היו שותפים מלאים בתהליך הפונדקאות ועברו יחד את כל שלבי ההריון והלידה. צויין לגבי הקשר של הקטינה עם המבקש כי: "במהלך הפגישה פנתה הן למבקש והן לאב הביולוגי... התרשמתי כי XXX רואה במבקש אביה לכל דבר, ללא קשר לזיקה הגנטית". עוד צויין בהמשך התסקיר כי: "שני בני הזוג רואים בה בתם לכל דבר ומגדלים אותה יחד בשיתופיות מלאה. בפועל היא נמצאת במשמורתם המשותפת של המבקש ושל האב הביולוגי אשר דואגים לה שניהם בשיתופיות מלאה לכל צרכיה הפיזיים והרגשיים ללא כל קשר להיבט הביולוגי. [...] התרשמתי כי XXX קשורה מאוד הן ל-XXX והן ל-XXX וניכר כי שניהם מאוד אוהבים אותה ומטפלים בה באחריות רבה". בסיכום התסקיר צויין מפורשות כי שני הצדדים מהווים דמויות משמעותיות בחייהם של הקטינים.

45. יודגש כי התסקיר ניתן ביום 8/6/2016 עת היתה הקטינה XXX בת כשנה וחצי. העולה מכך כי הורותם של הצדדים היתה מבוססת וקבועה ומופנמת אצל הקטינה.

46. התסקירים שניתנו כחלק מהליך האימוץ מעלים כי בעת שניתן צו האימוץ נבדקה הורות הצדדים והתסקיר מציין מפורשות כי קיימת הורות משותפת, חיובית, מטיבה ללא קשר לזיקה הגנטית בין הצדדים. צויין כי שלושת הקטינים רואים במבקש ובמשיב הוריהם לכל דבר ועניין.

47. טענותיו של המבקש מתייחסות לאירועים שהיו לאחר צו האימוץ ולא בעת מתן צו האימוץ. כך למשל, בסעיף 16 לתשובת המבקש לבקשה לסילוק על הסף, הוא מציין את הדברים הבאים:

"אין במערכת ההסכמים המפורטת בבקשה כדי להשליך על התביעה דנן [...] המשיב יטען כי המבקש, הוא זה אשר הפר בצורה בוטה את הסכם ההורות, כאשר הגיש תלונת שווא כנגד המשיב על פגיעה מינית בקטינות, וזאת תוך התעלמות בוטה מטובת הקטינים ועצימת עיניים להשלכות מעשיו [...]. אין כל רלבנטיות לתסקירי האימוץ ולתביעה דנן, שהרי תסקירים אלו הוכנו בנקודת זמן בה

הצדדים ביקשו לאשר את תהליך האימוץ והיו מגויסים יחדיו למטרה זו. בנקודה זו לא ידע ביהמ"ש (וגם לא המשיב) ולא יכל לדעת כי המבקש ינהג בצורה בה נהג, בהתעלם מטובת הקטינים, תוך פגיעה אנושה במרקם המשפחתי שנוצר, באופן בו נשמט הבסיס תחת צווי האימוץ שניתנו. (ההדגשות בקו – הוספו)

48. אין בידי לקבל עמדה זו. המחוקק קבע **בסעיף 19** את הדרישה לבחון את הדברים בעת מתן צו האימוץ. בעת מתן צו האימוץ נבדקה המשפחה והתסקירים שצויינו לעיל מעידים על כך. הנסיבות להן טוען המבקש לא היו בעת שניתן הצו. לא ניתן גם לטעון כי הנסיבות לא היו ידועות מאר והנסיבות חלו לאחר שהצו ניתן. בעת מתן הצו הוכחה הורות משותפת ללא קשר למטען הגנטי ובהתאם לכך ניתן הצו.

49. במסגרת בקשה לביטול אימוץ של בגיר **באמ"צ (חי) 8458-06-10** [פורסם בנבו] ציינה כב' השופטת אלון את חריגותו של הליך לביטול אימוץ ובפרט כאשר המאמץ תיפקד כהורה עבור המאומץ:

"כאמור, משניתן צו אימוץ, רק במקרים חריגים ונדירים, יבוטל צו האימוץ ויוחזר המצב לקדמותו. אין כל הבדל בראייה בין ביטול אימוץ על ידי קרוב לבין ביטול אימוץ אחר.

גם כאשר מדובר באימוץ על ידי קרוב, נוטים בתי המשפט לדחות הבקשות לביטול צו האימוץ. מעתה אמור, כאשר המאמץ תיפקד כהורה עבור המאומץ, בתקופת הנישואין, אין להתעלם מטיב היחסים ההוריים שנוקמו בין המאמץ לבין המאומץ – יחסי 'הורה-ילד'; גם לאחר הגירושין ממשיך קטין שאומץ בתחילת הנישואין לראות במאמץ כאביו. השארת צו האימוץ על כנו ראויה היא בהיותה משקפת נאמנה את יחסי ההורות אשר נרקמו ב'ימים טובים' ושרירים וקיימים גם ב'ימים רעים', כאשר יחסייהם עם אם המאומץ עלו על שרטון [...]." (ההדגשה בקו – הוספה)

ראו: **אמ"צ (חי) 8458-06-10** פלוגי נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] (16/1/2010), סעיף 19 לפסק דינה של כב' השופטת אלון.

50. גם פרשנות האמנה הבינלאומית לזכויות הילד תומכת בצמצום המקרים של ביטול צווי אימוץ. סעיף 7 לאמנה הבינלאומית לזכויות הילד קובע: **"הילד יירשם מיד לאחר לידתו, ותהיה לו מלידתו הזכות להיקרא בשם, הזכות לרכוש אזרחות, וככל האפשר הזכות להכיר את הוריו ולהיות מטופל על ידם"**. ראו גם ב: **עמ"ש 24955-03-11** נ' ואח' נ' ה' ואחרים [פורסם בנבו] (28/8/12) סעיף 65 לפסק הדין.

51. סעיף 8 לאמנה לזכויות הילד קובע: "המדינות החברות מקבלות על עצמן לכבד את זכותו של הילד ולשמור על זהותו, לרבות אזרחותו, שם וקשרי משפחה כמוכר בחוק, וזאת ללא התערבות שלא כדין".

52. ביטול צו אימוץ הן על פי החוק והן על פי הפסיקה ניתן רק במקרים מיוחדים וחריגים במיוחד. נסיבות חייהם של הקטינים מעלות כי הקטינים הגיעו לעולם מתוך תכנון משפחתי משותף ומכוון. זהותם של הקטינים, שורשיהם וגדילתם עד פרוץ הסכסוך היתה על ידי שני הצדדים. הקטינים נושאים גם היום שם משפחה המשותף לשני הצדדים. הקטינים נושאים גם מטען גנטי משותף. מעמד ההורות של הצדדים הוסדר כלפי כל הקטינים לאחר קבלת תסקיר ולאחר התרשמות מהורות משותפת שאין בה הבדל בין ההורה הביולוגי להורה הלא ביולוגי.

53. הקטינים באו לעולם כחלק מהחלטה זוגית משפחתית מודעת ומכוונת. זוהי היסטוריית חייהם. אלו שורשיהם. לא מצאתי בבקשה העיקרית שהוגשה נימוק כיצד ניתן למחות היסטוריה זו ושורשים אלו.

54. בנייר עמדה של השירות למען הילד אשר הוגש על ידי ד"ר טלי בורלא מנהלת תחום משפחות חדשות בשירות למען הילד (צורף לתגובת ב"כ יועמ"ש רווחה) היא מתייחסת למשמעות של היעדרות לבקשה לביטול אימוץ בהיבט סיפור הבאת הקטינים לעולם והמשמעות לכך עבור הקטינים עד כדי שינוי המציאות של הקטינים גם זו הזכורה להם מחייהם:

"זאת ועוד, במצבים רבים ביטול אימוץ לא רק מבטל את הקשר עם ההורה השני ובני משפחה, גרעינית ומורחבת, נוספים, אלא גם פוגע בזכותם של קטינים להכיר את סיפור לידתם ואל שורשיהם, הגם שלא מדובר על שורשים גנטיים ו/או ביולוגיים; בעצם ביטול האימוץ ומחיקת ההורה השני לא רק מחייהם היומיומיים של הקטינים אלא גם מרישומיהם הרשמיים, קיים חשש של ממש שימחק את גם חלק מסיפור הבאתם לעולם, במיוחד במקרים שבהם הילד בא לעולם מתוך כוונה משותפת של שני בני הזוג, כאשר המבקש את הביטול ייצור סיפור הולדה אלטרנטיבי ובאופן זה יחזק את מחיקת ההורה השני גם מזיכרונותיהם של הקטינים, כזה המשנה את המציאות כפי שהילדים מכירים וזוכרים."

55. עד פרוץ הסכסוך הזוגי ופירוק המשפחה לא היה הבדל בהתייחסות בין הצדדים לבין הילדים. לא היו מעמדות ולא היו הבדלים ולא היו העדפות. שני הצדדים התייחסו לכל שלושת הילדים כילדיהם המשותפים לכל דבר ועניין. אין מקום כי בשל הסכסוך הזוגי בעת הפרישה תוטל ההורות בספק ולפתע יהפוך המטען הגנטי למכריע. זאת שעה שהצדדים עצמם בהסכם ההורות, באופן בו נהגו, ובהליכי האימוץ – לא נתנו למימד הגנטי משקל מכריע וביקשו מבית המשפט לקבוע כי כל שלושת הילדים הינם ילדיהם ללא הבדל במטען הגנטי של מי מהם.

56. שעה שהליך האימוץ תם ונשלם אין הבחנה בין הורותו של מי מהצדדים כלפי הילדים. בקשתו של המבקש כי כעת בעת פרידה המטען הגנטי הוא שיכריע את ההורות, ויגרור אחריו את ביטול הורות ההורה הלא גנטי, אין לה אח ורע בפסיקת בתי המשפט והיא חותרת תחת יסודותיו של הליך האימוץ ועקרונותיו.

57. בתמ"ש ת"א 46939-07-18 ל.ב.א. נ' א.ב.א. [פורסם בנבו] (18/9/2020) דן חברי כב' השופט בר יוסף בבקשה לביטול צו הורות פסיקתי. הוא מצייך ביחס לאירועים שחלו לאחר מתן צו ההורות הפסיקתי כי הם משקפים את המשבר המשפחתי-הורי, ולא את הנסיבות בשלהן ניתן צו ההורות הפסיקתי, ועל כן אין להתחשב בהם לגבי ביטול צו ההורות. הדברים יפים גם לענייננו:

"להתנהלות האמורה אין נפקות ראייתית של ממש, בנוגע לביטול צו ההורות, מאחר שהיא משקפת את המשבר המשפחתי-הורי יותר מאשר את הנסיבות ההוריות בזמן אמת. [...] המסקנה המתבקשת היא, שהתובעת חפצה בהורות משותפת עם הנתבעת בנוגע לשני הילדים. טענות התובעת דהיום אינו משקפות את אומד דעתה בזמן אמת, אלא השלכה בדיעבד של מחשבותיה היום לאחר פרידה כאובה מהנתבעת. משכך, דין טענת התובעת לביטול צו ההורות... להידחות."

ראו: תמ"ש ת"א 46939-07-18 ל.ב.א. נ' א.ב.א. [פורסם בנבו] (18/9/2020), סעיפים 26, 27 לפסק הדין.

58. עיון בבקשה העיקרית שהגיש המבקש וכן בתשובתו לבקשה לסילוק על הסף מעלה כי עיקר התמקדותו הינה במערכת היחסים העכורה שבינו לבין המשיב, וכן בהליכים המשפטיים הסבוכים והרבים המתנהלים ביניהם שהיו כולם לאחר מתן צו האימוץ. פרידת בני הזוג, וגם אם היא מלווה בקונפליקט גבוה, איננה עילה לביטול על פי סעיף 19 לחוק אימוץ ילדים.

59. יודגש, כי צו האימוץ יצר, הכיר וקבע קשר הורות. פירוק הזוגיות איננו גורר עימו משפטית את פירוק/ביטול ההורות.

60. על כן אין מקום לקבל הטענה כי היו נסיבות שלא היו ידועות או לא היו קיימות בעת מתן צו האימוץ.

האם ראוי כי בית המשפט יבטל את האימוץ

61. תנאי זה נוקט במונח "ראוי" והוא משלב קביעה אובייקטיבית של מדיניות משפטית רצויה וקביעה סובייקטיבית לגבי בחינת נסיבות המשפחה הספציפית.

62. בענייננו אני סבורה כי גם השיקול האובייקטיבי וגם השיקול הסובייקטיבי תומכים באי היעדרות לבקשה.

63. בפסק דין בה"מ (נצי) 725/83 אלמוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] דן בית המשפט בבקשה לביטול אימוץ שהוגשה על ידי אב. בית המשפט דוחה את הבקשה ומציין כי הבקשה לאימוץ הוגשה בעבר על בסיס קשר הורי בפועל שנוצר בין הקטין לבין המבקש ואין זה ראוי מבחינת מדיניות משפטית לאפשר מצב של ביטול לאחר שניתן צו שהתבקש בנפש חפצה:

"[...] זה היה תהליך טבעי, כפועל יוצא מרגשות חמים והדוקים ששררו בין המבקש לבין הקטין, וכי הקטין ראה במבקש את אביו לכל דבר, עוד לפני אימוצו.

ובאשר לטענתו השלישית של המבקש, והיא העיקרית, דהיינו שלא היה לו, ואין לו כיום כל קשר רגשי לקטין, וכי תמיד היה ניכור ביניהם ומעולם לא ראהו כבנו, וכי גם הקטין לא ראה במבקש ואינו רואה בו כיום את אביו – יש לחלק טענה זו לשני חלקים.

אני מוכן להניח כי כתוצאה מהיחסים המרים והקשים השוררים בין בני הזוג בעקבות הגירושין, ואשר הקטין נפל להם קורבן, אין בלב המבקש כיום אותה אהבה לקטין כפי שהיתה לו בעבר. אני מוכן להניח אף זאת, כי כתוצאה מאותם יחסים עכורים בינו לבין אם הקטין, אין הוא רוצה יותר להיות אביו מאמצו של הקטין. מאידך אני דוחה מכל וכל את טענתו של המבקש, כי גם בטרם נעכרו יחסיו עם אם הקטין, תמיד היה ניכור בינו לבין הקטין וכי לא ראהו מעולם כבנו. [...] את בקשתו לאימוץ הגיש המבקש בנפש חפצה וללא כל אילוצים או שיקולים פסולים.

[...]

ילד שאומץ אינו כדור משחק שזורקים אותו הלוך ושוב. רוצה המאמץ – מבקש לאמצו, רוצה – מוותר עליו מבלי להתחשב בתוצאות הנובעות מכך. [...] רק במקרים יוצאים מן הכלל ירשה בית המשפט לעשות זאת, ויעשה זאת רק כאשר כל הנסיבות מראות שטובת הילד מצדיקה זאת." (ההדגשות בקו – הוספו)

ראו: ה"מ (מחוזי נצרת) 725/83 אלמוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פ"מ התשמ"ד (3) 265 (1984), 265, 270-271.

ראו גם: בלכר פריגת וקרה, "הורים או זרים: מעמדם" המשפטי המצוי והרצוי של בני זוג של הורים", משפטים, מ (תשע"א) 5, עמ' 22.

64. בענייננו המבקש לא התמודד עם העובדה כי היסטורית החיים של הקטינים הינה כי נולדו למשפחה שבה המבקש והמשיב הינה הוריהם, כי הם אחים אחד של השני וזו משפחתם. הקטינים נולדו למשפחה מתוכננת, יזומה ועם כוונה משותפת להולדתם למשפחתם זו. התסקירים שהוגשו בתיקי האימוץ מעידים על כך כפי שצויין לעיל. המבקש לא התייחס למשמעות שצו האימוץ ניתן בהסכמה וברצון משותף והאם זה ראוי במצב זה לבטלו.

65. בנוסף, המבקש לא עמד נכוחה על ההבחנה בין בקשה לביטול צו האימוץ ובין בקשה להכרזת הקטינים ברי אימוץ כלפי המשיב.

66. טיעוניו של המבקש מתייחסים לאירועים שהיו לאחר מתן הצו שלטעמו יש בהם כדי לשלול את הורותו של המשיב. לכך יש להוסיף את סירובו של המשיב לביטול הורותו. על כן שילוב שתי נסיבות אלה: אירועים לאחר מתן הצו וסירוב ההורה המאמץ לביטול צו האימוץ, מתאימים יותר מבחינה משפטית לתנאים הנדרשים על פי סעיף 13(א) לחוק אימוץ ילדים שעניינו "הכרזת ילד כבר-אימוץ".

67. על פי סעיף 13(א) לחוק אימוץ ילדים, באין הסכמת הורה וכאשר היועץ המשפטי לממשלה סבור כי מתקיימים התנאים המפורטים בסעיף, בית המשפט רשאי להורות על הכרזת ילד בר אימוץ כלפי אחד מהוריו. בסעיף מפורטים 8 תנאים שבהתקיים אחד מהם ניתן להורות על הכרזת קטין כבר אימוץ כלפי אחד מהוריו (או שניהם). בענייננו המשיב מתנגד בחריפות לביטול האימוץ ובהליכים המשפטיים המקבילים נאבק על זכותו לקשר עם הקטינים וכן על זכותם של הקטינים לקשר בינם לבין עצמם. אין גם מחלוקת כי היועץ המשפטי לממשלה סבור כי אין עילה להגשת הבקשה.

על כן, גם על פי סעיף 13 לחוק אימוץ ילדים לא מתקיימים התנאים להכרזת על הקטינים ברי אימוץ כלפי המשיב.

68. סוגיה נוספת העולה מהליך זה היא האם יש מקום שעה שניתן צו אימוץ לבן הזוג הלא ביולוגי והצדדים נפרדו להקל עם התנאים הנדרשים על פי חוק האימוץ לביטול הצו בהתאם לסעיף 19. אני סבורה כי התשובה לכך היא בשלילה.

69. שעה שהאימוץ הושלם ובפרט כאשר מדובר היה בתכנון משפחתי משפטי מראש כחלק מהקמת משפחה ולאחר שניתן תסקיר – הפך כל אחד מהצדדים להורה לכל דבר של ילדו של השני. מאותה עת שהושלם האימוץ אין מקום לאפשר "מדרגי הורות" ולאפשר ביתר קלות ביטול אימוץ בנסיבות שבו בן הזוג אימץ – כחלק מתכנון משפחתי משותף – את הילדים שנולדו לבן הזוג השני. ייאמר הברור מאליו: הורה הוא הורה הוא הורה.

70. הצדדים עצמם בתכנון המשפחתי להבאת הקטינים לעולם לא נתנו בכורה לשיקול הגנטי. אין מקום כי דווקא בעת הפרידה ובשל המשבר יחזור השיקול הגנטי להיות השיקול המכריע.

71. באמ"צ (חי') [8458-06-10](#) פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] (16/1/2010) מצינת כב' השופטת אלון את החשיבות של סופיות האימוץ והעובדה כי שעה שהושלם האימוץ, יש קושי רב בביטולו:

"נקודת המוצא היא שאימוץ הוא סופי במהותו ויוצר, בדרך כלל, שינוי במעמדו של המאומץ שאין לסגת ממנו. קיימות שיטות משפט המשוות לחלוטין הורות טבעית והורות מכוח אימוץ וקובעות שזו כמו זו אינן ניתנות לביטול. ראה ע"א [104/90](#) בשא [667/91](#) פלוני נ' היועמ"ש, פד"י מה(3), עמ' 302, 309."

ראו: אמ"צ (חי') [8458-06-10](#) פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] (16/1/2010), סעיף 16 לפסק דינה של כב' השופטת אלון.

72. בפסק הדין בתמ"ש (ת"א) [46939-07-18](#) [פורסם בנבו] מציין כב' השופט בר יוסף, לגבי העתירה לביטול צו הורות פסיקתי כאשר נטענה טענה כי יש להקל בהליכים לביטול צו הורות פסיקתי, כי אין מקום ליצירת דרגות שונות של הורות:

"משמעות קבלתה של טענה זו היא, שישנן דרגות שונות של הורות, עמדה שאינני מסכים לה ואין לה אחיזה בפסיקה. [...] לפיכך, מעת שניתן צו הורות פסיקתי, הוא מכונן הורות זהה במהותה לכל הורות אחרת. ממילא, אין מקום, מכל בחינה שהיא, להתייחס להורות פסיקתית כהורות מדרגה נחותה."

ראו: תמ"ש [ת"א 46939-07-18](#) ל.ב.א. נ' א.ב.א. [פורסם בנבו] (18/9/2020), סעיף 29 לפסק הדין.

73. במסגרת בע"מ [1118/14](#) פלונית נ' משרד הרווחה והשירותים החברתיים [פורסם בנבו] (1/4/2015) קבע בית המשפט העליון את הדרכים להקניית מעמד הורות לפי הדין הישראלי:

"החוק הישראלי אינו מגדיר באופן מפורש ביסודו מיהו הורה ומהם הקריטריונים על מנת להכיר באדם ככזה. לדעתי, נכון להיום הדין הישראלי מכיר בהורות על בסיס ארבעה אדנים חלופיים ומשלימים – זיקה גנטית, זיקה פיזיולוגית, אימוץ וזיקה לזיקה (קרי, מתוקף קשר זוגיות עם בעל או בעלת הזיקה הגנטית)."

ראו: [בע"מ 1118/14](#) פלונית נ' משרד הרווחה והשירותים החברתיים [פורסם בנבו] (1/4/2015) פסקה 7 לפסק דינו של כב' השופט הנדל.

74. [בע"מ 1118/14](#) [פורסם בנבו] מדגיש בית המשפט כי הזכות להורות עומדת בליבת כבוד האדם וחירותו. ראו: [בע"מ 1118/14](#) פלונית נ' משרד הרווחה והשירותים החברתיים [פורסם בנבו] (1/4/2015) פסקה 23 לפסק דינו של כב' השופט הנדל, סעיף 5 לפסק דינו של כב' השופט מלצר. הנגזרת מכך היא כל פגיעה בהורות של אדם – ובפרט פגיעה המבקשת לשלול ולבטל הורות – חייבת להיעשות במשורה ובמקרים חריגים בלבד. לכך יש להוסיף את התנאים המחמירים אשר נקבעו בחוק האימוץ.

75. במאמרה של המלומדת פרופ' בלכר פריגת היא מציינת שקשר ההורות הוא קשר לכל החיים שאין ממנו יציאה:

”קשר ההורות תואר בספרות כקשר שאין ממנו יכולת יציאה (no exit) למשך כל חיי ההורים (כאמרת הכנף הידועה של מרגרט תאצ'ר: parenthood is for life). אולם תיאורים אלה אינם מוגבלים לקשר האנכי שבין כל הורה וילד. החובה המשותפת לטפל בילדים ולדאוג לרווחתם היא העומדת בבסיס הקשר האופקי שההורות המשותפת יוצרת בין שני ההורים. בניגוד לקשר הזוגי, הנשלט כיום על ידי האידיאולוגיה של פירוק קל ונקי, קשר ההורות המשותף אינו ניתן להתרה.”

ראו: [בלכר פריגת "מזוגיות להורות משותפת – מסגרת משפטית להסדרת היחסים הכלכליים בין הורים במשותף"](#), משפט ועסקים, י"ט, תשע"ב, 821, עמ' 847, 848.

במאמר נוסף של פרופ' בלכר פריגת היא מדגישה את הגישה הביקורתית לביטול אימוץ ואת חשיבות שימור ההורות "לחיים":

“In order to restore the meaning of parenthood as an enduring commitment and to maintain the important expressive function of parental status [...] at-birth parentage determination should be understood as an ‘all-or-nothing’ status, conferring upon legal parents all the duties, responsibilities, privileges, and rights associated with parenthood. [...]

The same is true with attaining parenthood through adoption. In the case of adoption, conveying an unequivocal message of parenthood as an enduring relationship is especially important given the troubling doctrine of adoption annulment."

A. Blecher Prigat "Conceiving Parents" Harvard Journal of Law & Gender, Vol. 41, 120, 134-135.

76. גם במאמרו של המלומד פרופ' ליפשיץ הוא מצייין כי אחד השיקולים אשר צריכים להנחות את דיני ההורות הוא כי מוסד ההורות צריך לבטא מחוייבות שאין ממנה חזרה:

"הוא הרצון לעצב את ההורות כמוסד המבטא מחוייבות בלתי הדירה, [...] אתוס זה חשוב לא רק בהקשר להורות ביולוגית אלא גם, ואולי אפילו ביתר שאת, בהקשר להורות המבוססת על האימוץ [...] ועל האתוס שאותו החברה מנסה לבנות באמצעות המשפט לפיו הורה מאמץ הוא הורה לכל דבר [...] להדגשת ההיבט הלא הדיר של ההורות קיימת חשיבות רבה במקרים שבהם אחד מן ההורים הוא ההורה הביולוגי, בעוד ההורות של ההורה השני בוססה מלכתחילה על הקשר הזוגי בינו לבין ההורה הביולוגי. במקרים מסוג זה על המשפט להטמיע את המסר, כי גם אם הכניסה להורות היתה דרך השער הזוגי, ההורות עומדת בפני עצמה, גם אם הקשר הזוגי התפרק." (ההדגשות בקו – הוספו).

(ראו: פרופ' ליפשיץ, "שלילת אבהות בהסכמה", משפטים נא (תשפ"א) עמודים 41,40).

77. המבקש לא התמודד עם הוראות הפסיקה בעניין זה ועם השיקולים השונים כפי שפורטו לעיל העולים מבקשתו.

78. יתירה מכך, תיקון 19 [לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#) שולל אפוטרופסות מהורה שהורשע או הואשם בעבירה פלילית חמורה. תיקון זה מלמדנו כי גם במקרים קשים ביותר של עבירות פליליות חמורות המחוקק לא קבע כי תישלל או תבוטל ההורות אלא רק תישלל האפוטרופסות.

79. שיקול נוסף ממנו התעלם המבקש קשור למימד הזמן בחייהם של הקטינים. מבחינת מדיניות משפטית ראויה ורצויה אין לאפשר מצב שבו לאחר שניתן צו אימוץ ובחלוף הזמן, ניתן יהיה בקלות לשנות את המצב המשפטי ללא שתילקח בחשבון המשמעות מבחינת "זמן ילד". כב' בקלות לשנות את המצב המשפטי ללא שתילקח בחשבון המשמעות מבחינת "זמן ילד". כב'

הנשיא ברק שדן בהליך אימוץ בנסיבות אחרות, הדגיש את השיקולים והקשיים שבבסיס בחינה ושינוי של מצבו של קטין עם חלופי הזמן:

"משהוכח בזמנו קיומה של עילה וננקט צעד לקראת אימוץ, אין אפשר להתעלם ממה שקרה בינתיים עם הקטין. הוא אינו סחורה המטולטלת ממחסן למחסן" (הנשיא שמגר בדנ"א 7015/94 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוגית, פ"ד נ(1) 48, 81. השו, דברי השופט חשין, שם, בעמ' 115). [...]. אך אין בשינוי הנסיבות, כשלעצמו, כדי למחוק תמיד למפרע את עילת האימוץ ואת שעשה בעקבות ההכרזה וההסכמה (השווה ע"א 680/77 פלוגית נ' עירית תל-אביב-יפו ואח', פ"ד לב(3) 293, 399)." (ההדגשה בקו – הוספה)

ראו: בע"מ 6930/04 פלוגית ופלוגי המיועדים לאימוץ הקטין נ' האב הביולוגי, [פורסם בנבו] סעיף 30 לפסק דינו של הנשיא ברק (22/8/2004).

80. המבקש לא התמודד עם השיקולים מבחינת תקנת הציבור והאינטרס הציבורי ועם קביעת הפסיקה לגבי אופן יצירת ההורות ושליטת האפשרות ליצירת מדרגי הורות.

81. אין מקום לדיון שונה לשליטת הורות בשל פרידה, גם אם הינה פרידה קשה ביותר בין ילד שאומץ לילד שנולד לאמו ואביו. לא לחינם חוק האימוץ אינו כולל קריטריון הקשור לפרידת הצדדים.

82. על כן אין מקום לקבל הטענה כי ראוי כי בית המשפט יבטל את האימוץ.

האם טובת המאומץ מחייבת את ביטול האימוץ

83. לטענת המבקש טובת הקטינים – וכשיקול מכריע – מחייבת את ביטול האימוץ. לכן גם לשיטתו של המבקש אין להורות על סילוק התביעה על הסף ויש למנות מומחה ולבחון את טובת הקטינים בביטול האימוץ.

84. כב' הנשיא בהלול בה"מ 725/83 [פורסם בנבו] מצוין את היחס בין תנאי בחינת טובת המאומץ לבין התנאי הקודם שבו בית המשפט בוחן אם ראוי לבטל את צו האימוץ:

"[...] קשה לדמיין מקרה שבית המשפט ימצא כי טובת הילד מחייבת ביטול צו האימוץ ובכל זאת אין זה מן הראוי לעשות כן, או להיפך, שטובת הילד אינה מחייבת ביטול צו האימוץ ובכל זאת מן הראוי לבטלו. מסקנתי היא, ששני תנאים אלו צמודים הם אחד לשני ואם טובת הילד מחייבת ביטול צו האימוץ, אזי מן הראוי

לבטלו ולהיפך. אם טובת הילד אינה מחייבת ביטול צו האימוץ, אזי אין זה מן הראוי לבטלו. לשון אחר, המבחן הדומיננטי על פיו נמדדת שאלת ביטולו או אי ביטולו של צו האימוץ הינו מבחן 'טובת הילד'."

ראו: ה"מ (מחוזי נצרת) 725/83 אלמוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פ"מ התשמ"ד(3) 265 (1984), 272, 265.

85. בנייר עמדה של השירות למען הילד אשר הוגש על ידי ד"ר טלי בורלא, מנהלת תחום משפחות חדשות בשירות למען הילד (צורף לתגובת ב"כ יועמ"ש רווחה) היא מתייחסת לכך שהמחוייבות והאחריות ההורית אינה תמה בעת סיומה של מערכת היחסים הזוגית, וכי אין זו טובתם של קטינים לניתוק הקשר ההורי עם אחד מההורים בעת פרידת ההורים גם במצבי קונפליקט בהם נותק הקשר בשל הסכסוך ההורי:

"המחוייבות והאחריות ההורים אינה תמה בעת סיומה של מערכת היחסים הזוגית, אינה תמה בעת קושי או בעת סכסוך ואינה תמה גם במצבים קיצוניים בהם מסרב ילד להיות בקשר עם ההורה. מחוייבות ואחריות זו היא אחת מיסודות החברה ועומדת בבסיס ההתנהלות ההורית הנדרשת. מחוייבות ואחריות בסיסית זו אינה קשורה לאופן כינון ההורות, לסוג או מבנה המשפחה, אולם קשורה באופן ישיר וברור בטובתם של קטינים ובהגנה עליהם ועל זכויותיהם.

בכל הנוגע לשאלת טובת הקטינים, אשר כאמור איננה השאלה היחידה העומדת בפני בית המשפט בבקשות לביטול אימוץ, ניתן לציין כי בהתאם לתפיסת השירות למען הילד, בהתאם לכתיבה רחבה בנושא ואף בהתאם לאמנת האו"ם לזכויות הילד, טובתם של ילדים היא להיכרות וקשר קבוע, יציב ורצוף עם הוריהם ואלא אם קשר זה מסכן של שלומם ובטחונם, אין זו טובתם כי אחד מהוריהם ינתק את הקשר בינם לבין ההורה השני ובינם לבין בני המשפחה הגרעינית והמורחבת, או יבחר לבטל את מחוייבותו לילד המכיר בו כהורה לכל דבר ועניין." (ההדגשות בקו – הוספו)

86. ד"ר בורלא התייחסה גם לסוגיית טובת הקטינים בנסיבות תיק זה, ולאור קשר האחאות ביניהם:

"במקרה דנן, בו מדובר בבקשה לביטול אימוץ שתוצאותיה עלולים להיות גם ניתוק הקשר בין הקטינים XX ו-XXX לבין הקטינה

XXX, קטינים אשר הינם אחים לכל דבר ועניין (הן בהיבט הגנטי, בהיותם חולקים קשר גנטי לאותה תורמת ביצית והן בהיבט הרגשי, לנוכח העובדה כי גדלו יחדיו למין לידתה של XXX ועד לפרידה בין הוריהם), יהווה הביטול פגיעה בזכותם לקשרי אחאות ויעמוד בניגוד לטובתם.

[...]

במקרה דנן, כך שעל פי תסקיר השירות למען הילד כאמור, שלושת הקטינים באו לעולם מתוך רצונם וכוונתם של שני הוריהם – שניהם תכננו את לידתם, שניהם ליוו את הריונם שניהם שימשו כהוריהם בפועל מרגע לידתם ואילך ושניהם פעלו יחד להבטיח כי הורותם תוכר וכי תהיה הלימה בין מציאות החיים של הילדים והמציאות המשפטית והרשמית.

אין ביכולתי כאמור לדעת האם קיים, במקרה ספציפי זה, סכנה כי כך יפעל מי מהצדדים, אך עצם הרצון למחוק את ההורה השני מעלה חשש של ממש שה'מחיקה' תתבצע גם בנרטיב שייבנה לילדים ביחס לאופן הגעתם לעולם באופן שיפעל לשינוי המציאות כפי שהיתה מוכרת להם." (ההדגשות בקו – הוספו)

87. בענייננו על פי המסמכים שהצדדים עצמם צירפו, עולה כי בהליכים הקשורים הורה בית המשפט על הליך טיפולי לחידוש הקשר וקיומו בין המשיב לבין הקטינים, ובין הקטינה לתאומים. על כן בחינה נוספת מקבילה ונוגדת להחלטות בית המשפט בהליכים הקשורים מהווה למעשה ניסיון לעקוף את ההחלטה על חידוש הקשר וטיפול בו.

88. שני הצדדים התייחסו בהרחבה למשמעות חוות הדעת של מכון שלם. כל אחד מהם טוען כי חוות הדעת תומכת בעמדתו בהליך זה לגבי טובת הקטינים. בחוות דעת מכון שלם צוינו שני פתרונות לקונפליקט בין הצדדים: פתרון ראשון הוא הפרדת כוחות וביטול אימוץ, ופתרון שני חידוש הקשר וטיפול משפחתי כולל ומעמיק. בסופו של יום ההמלצה הסופית של מכון שלם היתה חידוש הקשר וטיפול בקשר ההורי ולא הפרדה, קביעת משמורת משותפת והסדרי שהות שוויוניים וכניסת המשפחה לתהליך טיפול משפחתי.

89. ב"כ היועמ"ש רווחה הדגישה בדיון מיום 5/4/2021 (עמ' 5 שורות 10-1) כי אמנם הוצעו שני פתרונות בחוות דעת מכון שלם, אולם הם לא קיבלו העדפה ולא צויין בחוות דעת מכון שלם כי ביטול האימוץ הוא הפתרון המועדף. יתירה מכך, ההמלצה הסופית הינה חידוש הקשר וטיפול בו. ב"כ היועמ"ש רווחה הדגישה כי כל עוד מתנהל הליך לחידוש הקשר ואין החלטה אחרת בעת הזו, לא ניתן לטעון שהפרידה והעדר הקשר הם עילה לביטול האימוץ.

90. עמדתה זו של ב"כ יועמ"ש רווחה מקובלת עלי במלואה ועולה גם מחוות דעת מכון שלם במפורש.
91. חוות דעת מכון שלם נדונה בהליך המתנהל בפני כב' השופטת אופק ונקבע כי ההמלצות בחוות הדעת לגבי הליך טיפולי משפחתי לחידוש הקשר ההורי ובין הקטינים יתקיימו. לאחר מכן היו הליכים רבים – לפי מה שצורף על ידי הצדדים – בהתאם לחוות הדעת ויישום ההמלצות הטיפוליות. על כן לא יכול המבקש לטעון כי ההמלצה לטובת הקטינים בהתאם לחוות דעת מכון שלם הינה ביטול האימוץ כאופציה הקובעת.
92. יתירה מכך, לטעמי כאשר מתנהלים הליכים משפטיים שענינם חידוש הקשר וטיפול בו אין מקום לאפשר כלל דיון והליכים לביטול האימוץ. הבקשה לביטול אימוץ, חותרת תחת עצם קיום ההליכים האחרים המתנהלים במקביל ולמעשה באמצעות הבקשה לביטול האימוץ, יש נסיון לעקוף את ההליכים המשפטיים המתנהלים ולסכלם.
93. מאחר ובהליכים המקבילים הורתה כב' השופטת אופק בשורה של החלטות על חידוש הקשר וטיפול כולל במשפחה ובקשר ההורי, הרי שהגשת הליך זה יש בה על מנת לסכל החלטות שיפוטיות אחרות ומקבילות ומעצם טיבה נוגדת את טובת הקטינים.
94. יתירה מכך, בעניינינו קיימים גם קשרי אחאות בין שלושת הקטינים (החולקים גם מטען גנטי משותף מעבר לקשר הרגשי המשפחתי), אשר המבקש לא התייחס למשמעות של ביטול האימוץ לקשר ביניהם.
95. המלומדת ד"ר זפרן מצביעה על הצורך להכיר וליתן משמעות נפרדת לקשר האחאי בפרט כאשר הוא מתנגש עם האינטרס ההורי:

"הבנה עדכנית של יחסי משפחה מכתובה הכרה מודגשת בקיומו של הקשר הרגשי, קרי ביחסים עצמם. אלה דורשים הכרה משפטית חזקה וזכאים לה. כך גם בהקשר האחאי. ברי שכאשר הם מתנגשים עם אינטרסים אחרים, ביניהם אינטרסים של ההורים, נדרש איזון רגיש ומורכב. עם זאת, במוקד נמצאים הילדים, ועל כן הקשר האחאי – הקשר המשפחתי הקרוב והמיוחד שנבט ביניהם – זכאי לשימור ולהגנה משפטית."

ראו: ד"ר ר. זפרן, ["אחים ואחיות במשפט"](#), עיוני משפט, מא, תשע"ט, 5, עמ' 47.

ראו גם: [תמ"ש 28398-10-12 פלונית נ' פלונית](#) [פורסם בנבו] (19/5/2016), סעיפים 80-104 לפסק דיני לגבי קשר אחאות בהיבט המשפטי.

96. כבר במסגרת ע"מ (ת"א) 10/99 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה [פורסם בנבו] מציינת כב' השופטת רוטלוי את זכותם הנפרדת של הקטינים לזהות ושייכות, וכן כי קשרי המשפחה של הקטינים הינם מרכיב חשוב ומהותי ובוהותם. עוד צויין כי כאשר מציאות החיים יצרה יחסי קרבה שהם יחסי משפחה יש להכיר בהם כחלק מזהותו של הקטין וטובתו.

ראו: עמ"א (ת"א) 10/99 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, [פורסם בנבו] פ"מ(1) תש"ס-2000 (10/5/2001), סעיף 4.10 לפסק דינה של כב' השופטת רולוי.

97. קשרי האחאות בין שלושת הקטינים הינם חלק מזהותם של הקטינים, שורשיהם ושייכותם המשפחתית, התפתחותם האישית, הרגשית והמשפחתית. ביטול האימוץ המבקש למחות קשר זה אינו עולה בקנה אחד עם טובת הקטינים הללו. בפרט כאשר קיימות החלטות שיפוטיות מפורשות לשימור הקשר האחאי בנוסף לקשר ההורי.

98. יצויין כי ב"כ המבקש בהסתמכו על פסק דינה של כב' השופטת אופק (אמ"צ 25973-10-17) [פורסם בנבו] בו אושר ביטול אימוץ בהסכמה. על אף שב"כ יועמ"ש רווחה עדכנה כי פסק הדין בוטל בהסכמה בערעור שהוגש במחוזי, באת כוח המבקש טענה כי נימוקיו מחייבים גם למקרה זה. לא היתה התמודדות עם העובדה כי בפסק הדין של כב' השופטת אופק היה מדובר בבקשה משותפת בהסכמה, וכי בענייננו המשיב, שמבוקש לבטל אימוצו, מתנגד בתוקף ואף פעל ללא ליאות לחידוש הקשר עם התאומים ובין התאומים לקטינה.

99. מאחר ומתנהלים הליכים לחידוש הקשר עם מעורבות אינטנסיבית של גורמי מקצוע ורווחה, אין מקום בעת הזו בהליך זה למינוי מומחה נוסף אשר יבחן את טובת הקטינים וביטול האימוץ כפי שמבקש המבקש.

100. על כן אין מקום לקבל הטענה כי טובת הקטינים מחייבת את ביטול האימוץ.

ד. סיכום

101. לאחר בחינה מעמיקה של הבקשה לביטול האימוץ וכן הבקשה לסילוק ההליך על הסף, עולה כי הבקשה לביטול אימוץ איננה עונה על התנאים שנדרשים בחוק האימוץ, ואף לא להמשך דיון בה. על כן יש מקום למחיקתה על הסף.

102. עיקרה של הבקשה לביטול האימוץ עוסק במערכת היחסים הקונפליקטואלית בין המבקש למשיב וההליכים המשפטיים הרבים המתנהלים ביניהם. המשך ההליכים בביטול האימוץ חותר תחת כל ההליכים המקבילים לגבי חידוש הקשר, ורק בשל כך אין מקום לדיון מקביל וכפול.

103. טענתו של המבקש כי נוכח הניתוק בפועל בין התאומים למשיב ולקטינה הרי שהדבר צריך לגרום לניתוק הקשר ההורי – אינה עונה על התנאים הנדרשים בחוק ובפסיקה לביטול אימוץ. תום הזוגיות ואפילו משבר הורי חמור אין בו כדי להוביל לסיום ההורות באמצעות ביטול האימוץ.

104. יודגש – אין מקום ליצור מדרגי הורות והבחנות בין סוגי יצירת ההורות השונים. היעדרות לבקשה ואף המשך ההליכים מבליע בתוכו את ההנחה כי צו האימוץ שניתן בענייננו הוא צו אימוץ שיש לאפשר ביתר קלות מבחינה משפטית את ביטולו. לכך אין כל אחיזה מבחינה משפטית. יתירה מכך, מדיניות משפטית ראויה, ובפרט לטובתם של קטינים, הינה כי שעה שהוכרה ההורות בדרכים שנקבעו בדיון, האופן בו תבוטל יהיה זהה ובאותם תנאים בכל המקרים כולם.

105. **אשר על כן ולאור כל האמור לעיל, אני מורה על מחיקת ההליך.**

106. טרם חתימה – כפי שציין כב' הנשיא ברק בעבר: **"קשריו המשפחתיים של האדם הם במידה רבה טעם לחייו"** (ראו: [בג"צ 7052/03](#) עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים, פד"י סא(2) 202 (2006), סעיף 32 לפסק דינו של הנשיא ברק). בעבר המבקש והמשיב ראו בהקמת משפחתם המשותפת טעם לחייהם, פסגת שאיפותיהם ומימוש מאווייהם להפוך להורים. עם פירוק הקשר הזוגי, לא חל שינוי במבנה ההורי הנדרש המותאם למציאות משפחתית חדשה. הפתרון לכך איננו שלילת המשפחה מיסודה באמצעות ביטול האימוץ אלא התאמתה למציאות המשתנה.

107. **הוצאות ההליך** – לאור אופיו של ההליך והשאלה הנדונה בו, סברתי בסופו של יום כי אין מקום לחיוב בהוצאות.

108. פסק הדין מותר לפרסום ללא פרטים מזהים.

109. **המזכירות** תסגור את התיק ותמציא לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"ז באייר תשפ"א, 29 באפריל 2021, במעמד הצדדים.

תמר סנונית-פורר
שופטת

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

תמר סנונית פורר 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה